

Tapio Puurunen/KVY

4.10.2021

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi siviilihenkilöiden osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain muuttamisesta (HE 112/2021 vp)

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä asiantuntijalausuntoa valiokunnalle toimitetuista lausunnoista.

Palvelussuhteeseen nimittämistä koskevaan menettelyyn sovellettavat säännökset (lakiehdotuksen 4 d §)

Perustuslain 125 §:n 2 momentin mukaan yleiset nimitysperusteet julkisiin virkoihin ovat taito, kyky ja koeteltu kansalaiskunto. Esityksen perusteluissa kiinnitetään huomiota siihen, että siviilihenkilöiden osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain (1287/2004), jäljempänä siviilikriisinhallintalaki, esitöissä (HE 206/2004 vp) ei perusteltu esityksessä omaksuttua näkemystä siitä, että nimitysperusteet soveltuisivat myös laissa tarkoitettuihin muihin julkisoikeudellisiin palvelussuhteisiin.

Professori Olli Mäenpää katsoo, että yleiset nimitysperusteet tulevat sovellettavaksi nimitettäessä henkilöä siviilikriisinhallintalaissa tarkoitettuun julkisoikeudelliseen palvelussuhteeseen. Lähtökohtana on hänen mukaansa se, että nimitysperusteita sovelletaan valtioon tai kuntaan julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa oleviin riippumatta siitä, miten tämän palvelussuhteen perusteet on tarkemmin määritelty. Tälle näkemykselle ei kuitenkaan esietä oikeuslähdettä.

Perustuslakivaliokunta on katsonut vakuutusoidelain muuttamista koskevan lakiehdotuksen yhteydessä, että perustuslain 125 §:n mukaiset yleiset nimitysperusteet tulevat sovellettavaksi kaikkien vakuutusoiden tuomareiden - myös sivutoimisten tuomarien - nimittämismenettelyyn (PeVL 53/2014 vp). Vakuutusoiden jäsenistä osa oli virassa, osa osa-aikaisessa virkasuhteessa ja osa oli valtioneuvoston tehtäviin määräämiä jäseniä. Valiokunnan mukaan perustuslain 125 §:n sanamuodosta seuraa, että sen ohella, että sivutoimisten tuomareiden nimittämisessä painotetaan sivutoimisten jäsenten erikoisalojen tuntemusta, valinta määräytyy myös yleisesti virkamiehiä ja tuomareita koskevien yleisten nimitysperusteiden mukaisesti. Sisäministeriö voi yhtyä professori Mäenpään näkemykseen,

jos perustuslakivaliokunnan käytäntö tai muu oikeuslähde osoittaa, että pykälässä mainitulla viralla tarkoitettaisiin myös muuta julkisoikeudellista palvelussuhdetta. Siviilikriisinhallinnan asiantuntijoita koskevassa nimittämisharkinnassa on joka tapauksessa välttämätöntä tarkastella hakijoiden ominaisuuksia, kuten taitoa, kykyä ja koeteltua kansalaiskuntoa.

Professori Mäenpää pitää erityisen ongelmallisena sitä, että siviilikriisinhallinnan asiantuntijoiden nimitysmenettelyyn ei sovellettaisi valtion virkamieslain (750/1994) 6 §:ää. Hän katsoo, että pykälässä edellytetään noudatettavaksi perustuslaissa säädettyjä nimitysperusteita, sekä yhdenvertaisuuslakia (1325/2014) ja tasa-arvolakia (609/1986). Säännöksellä on hänen mukaansa tärkeä periaatteellinen merkitys nimitysperusteiden ja nimitysharkinnan perusteiden määrittelyssä. Lakiehdotuksen 4 d §:ään olisi hänen mukaansa perusteltua lisätä viittaus valtion virkamieslain 6 §:ään.

Valtion virkamieslain 6 § sisältää informatiivisia viittaussäännöksiä. Niillä ei ole aineellisoikeudellista sisältöä. Niiden ainut tehtävä on auttaa lukijaa. Siten perustuslakia, yhdenvertaisuuslakia ja tasa-arvolakia sovelletaan niiden omien soveltamisalasäännösten mukaisesti. Ehdotettu 4 d § sisältää aineellisia viittauksia vain valtion virkamieslain 8 b ja 8 c §:ään. Pykälään lisättävällä aineellisella viittauksella virkamieslain informatiivisiin säännöksiin ei voida muuttaa perustuslain tai muiden lakien soveltamisalaa. Informatiiviseen säännökseen viittaavalla aineellisella säännöksellä voi itsellään olla lopulta vain informatiivinen vaikutus eikä informatiivisella viittaussäännöksellä voida edellyttää, että viranomaisen noudattaa perustuslakia tai muuta lainsäädäntöä. Siksi 4 d §:ään ei sisäministeriön näkemyksen mukaan tule ottaa viittaussäännöstä virkamieslain 6 §:ään. Sääntelyn kohteen eli nimittämisharkintaa tekevän viranomaisen kannalta on riittävää, että perustuslain yleisten nimitysperusteiden mahdollinen soveltuminen siviilikriisinhallinnan nimittämismenettelyyn todetaan valiokunnan mietinnössä.

Professori Mäenpää ehdottaa, että ehdotettuun 4 d §:ään otettaisiin myös viittaus valtion virkamieslain 6 a §:ään, jossa säädetään muun muassa viran haettavaksi julistamisesta ja vähintään 14 kalenteripäivän hakuajasta.

Kaikki siviilikriisinhallintalaissa tarkoitetut palvelussuhteet eivät tule julkisesti haettavaksi. Julkista hakumenettelyä ei ole käytetty esimerkiksi silloin, kun kansainvälinen organisaatio on ehdottanut työssään ansioituneen suomalaisen asiantuntijan siirtämistä organisaatiossaan vaativampaan tehtävään. Tehtävä ei näissä tapauksissa tule kansainvälisesti haettavaksi. Edellytys kaikkien palvelussuhteiden julkisesta hakumenettelystä rajoittaisi Suomen mahdollisuuksia saada asiantuntijoita kansainvälisiin tehtäviin. On myös pantava merkille, että myös valtion virkamieslaissa julkiselle hakumenettelylle on säädetty poikkeuksia.

Kuten esityksen perusteluissa (s. 6) todetaan, siviilikriisinhallinnan tehtävien haku aika vaihtelee merkittävästi riippuen Euroopan unionin, kansainvälisen järjestön tai operaation toimeenpanijan asettamasta aikataulusta. Lyhimmillään ehdokkaita pyydetään esittämään

niin nopeasti, että tehtävä ehtii olla kansallisesti haettavana vain 1-4 arkipäivää. Näin ollen rekrytoinnissa ei voida noudattaa ehdotonta 14 kalenteripäivän haluaikaa. Pykälään ei näin ollen tule lisätä viittausta valtion virkamieslain 6 a §:ään.

Lisäksi professori Mäenpää ehdottaa, että pykälässä viitattaisiin myös valtion virkamieslain 8 §:n säännökseen 18 vuoden vähimmäisikärajasta. Sisäministeriön näkemyksen mukaan tällainen viittaus ei ole tarpeen, koska siviilikriisinhallinnan tehtävät ovat pääsääntöisesti kansainväliseen kilpailuun asetettuja kansainvälisiä asiantuntijatehtäviä, joihin Euroopan unioni, kansainvälinen järjestö tai operaation toimeenpanija edellyttää tiettyä koulutusta ja työkokemusta. Alaikäisillä ei ole tällaisia valmiuksia.

Kelpoisuusvaatimus tehtävän edellyttämästä koulutuksesta, tiedoista ja taidoista

SaferGlobe ry toistaa valtioneuvoston oikeuskanslerin aiemman ehdotuksen siitä, että laissa voitaisiin säätää yleisluontoisesta vaatimuksesta tehtävän edellyttämästä koulutuksesta, tiedoista ja taidoista tai, että siviilikriisinhallinnan asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista säädettäisiin *ex analogia*, kuten rauhanturvaamishenkilöstön pätevyysvaatimuksista on säädetty.

Kuten esityksen perusteluista (s. 17) käy ilmi, valmistelussa tarkasteltiin tätä mahdollisuutta, mutta koska Euroopan unioni, kansainväliset järjestöt ja operaation toimeenpanijat asettavat kattavasti erilaisille tehtäville vaatimukset, ei yleisluontoiselle kansalliselle kelpoisuusvaatimussäännökselle nähty tarvetta. Suomen oman tahtotilan ilmaiseminen ei ole riittävä peruste sääntelylle.

Rauhanturvaamishenkilöstöllä tarkoitetaan nykyisin sotilaalliseen kriisinhallintaan osallistuvaa henkilöstöä. Heitä koskevista pätevyysvaatimuksista säädetään sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa (211/2006) sekä puolustusministeriön asetuksessa sotilaallisen kriisinhallintahenkilöstön pätevyysvaatimuksista ja palvelussuhteen ehtoista (254/2006). Mainitun lain 7 §:n 3 momentti sisältää asetuksenantovaltuuden, jonka mukaan henkilöiden pätevyysvaatimuksista säädetään puolustusministeriön asetuksella. Sisäministeriö katsoo, että tällainen sääntely ei täytä nykyisin valtuuttavalle laille asetettuja täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimuksia eikä siinä ole riittäviä perussäännöksiä säänneltävästä asiasta. Siksi tällainen *ex analogia* sääntely siviilikriisinhallintalaissa ei ole asianmukainen.

Ehdokkaaksi nimeämistä ja palvelussuhteeseen nimittämistä koskevat rajoitukset (4 e §)

Suomen kansainvälisen kriisinhallinnan poliisit ry katsoo, että lakiehdotuksen 4 e §:n 1 momenttia tulisi muuttaa siten, ettei se ehdottomasti rajoittaisi mihinkään tehtäviin nimittämistä vain ensikertalaisiin. Taustalla on sellainen tällä hetkellä teoreettinen tilanne,

jossa asetuksessa mainittuihin tehtävin tai palvelussuhteisiin odotettaisiin Suomelta nopeaa ja mahdollisesti runsaslukuista osallistumista eikä ensikertalaisia tehtäviin löytyisi.

Vaikka tällaiset tilanteet ovat hyvinkin harvinaisia, sisäministeriön näkemyksen mukaan momenttia olisi perusteltua kehittää joustavammaksi ja perusoikeuksiin vähemmän puuttuvaksi seuraavasti:

"Suomen siviilikriisinhallinnan resurssien turvaamiseksi ja kehittämiseksi nimettäessä tai nimitettäessä henkilöitä tiettyihin tehtäviin tai palvelussuhteisiin etusijalle voidaan asettaa sellainen henkilö, joka ei ole aiemmin ollut tässä laissa tarkoitetussa siviilikriisinhallinnan palvelussuhteessa."

Muutosehdotus vastaa myös siihen huoleen, että momentin voitaisiin tulkita merkitsevän, että henkilöä ei voitaisi nimittää samaa tehtävää koskevaan palvelussuhteeseen kuin yhdeksi vuodeksi eikä jatkovuodet olisi mahdollisia, koska henkilö olisi ensimmäisen vuoden jälkeen jo ollut lain mukaisessa palvelussuhteessa.

Työnantaja julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa (5 §)

Siviilikriisinhallintalakia muutettiin 1.1.2019 voimaan tulleilla muutoksilla (HE 164/2018 vp - EV 185/2018 vp). Ennen muutosta voimassa olleen 5 §:n mukaan kriisinhallintaan ulkomailla osallistuva henkilö on määräaikaisessa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa valtioon, jota työnantajana edustaa Pelastusopisto. Valtiotyönantajaa edustaa kuitenkin ulkoasiainministeriö, jos se on ulko- ja turvallisuuspoliittisesti tarkoituksenmukaista tai sisäasiainministeriö, jos tehtävä on kotimaan valmiuksien kannalta merkittävä. Pykälän sanamuotoa muutettiin Valtion työmarkkinalaitoksen asiantuntijoiden ehdotuksesta siten, että edustaa-verbi poistettiin pykälän tekstistä. Siten voimassa olevan pykälän mukaan henkilöt ovat määräaikaisessa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa valtioon, ja heidän työnantajansa on Kriisinhallintakeskus, sisäministeriö tai ulkoministeriö. Valtion työmarkkinalaitoksen asiantuntijoiden mukaan työnantajasta puhuminen oli selkeämpää ja suoraviivaisempaa ja sinänsähän yksiselitteistä on, että faktinen työnantaja on aina kuitenkin Suomen valtio, vaikka työnantajaksi nimetäänkin jokin tietty virasto.

Sisäministeriö ei siksi pidä tarpeellisena toteuttaa professori Mäenpään ehdotusta, jonka mukaan pykälä tulisi palauttaa alkuperäiseen muotoonsa. Sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa puhutaan työnantajan edustajasta sen vuoksi, että se laadittiin aikoinaan yhdenmukaiseksi siviilikriisinhallintalain kanssa. Jos muutos tehdään, olisi muutettava myös lain 4 a §:ää ja 16 §:n 2 momenttia. Lisäksi olisi harkittava, tulisiko työnantajan sijasta puhua työnantajan edustajasta lain 6 b §:n 2 momentissa, 13 §:n 2 momentissa, 14 c §:n 1 momentissa, 15 c §:n 1 momentissa, 15 d §:ssä, 15 e §:n 1 momentissa sekä 17 §:n 1 momentissa.

Virkavapaus, vapautus työstä ja työ-tai virkasuhteen jatkaminen (7 §)

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry huomauttaa, että lakiehdotuksessa tulisi huomioida uudet hyvinvointialueet.

Hyvinvointialueen lakisääteisiä tehtäviä ovat toiminnan alkaessa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestäminen. Myös hyvinvointiyhtymä voi valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaan toimia työnantajana. Sisäministeriö katsoo, että lakiehdotuksen 7 §:n 1 momenttiin on siksi perusteltua lisätä hyvinvointialue ja hyvinvointiyhtymä niiden työnantajien joukkoon, joiden palveluksessa olevilla on oikeus momentissa mainittuun virkavapauteen tai vapautukseen työstä.

Pykälän 1 momentin johdantolause kuuluisi siten seuraavasti:

"Valtion, kunnan, kuntayhtymän, hyvinvointialueen tai hyvinvointiyhtymän palveluksessa olevalla on oikeus saada palkatonta virkavapautta tai vapautusta työstä viiden vuoden aikana yhteensä kolme vuotta seuraavan toiminnan ajaksi:"

Irtisanomisaika (16 §) ja eräiden kustannusten korvaaminen (15 §)

Suomen Poliisijärjestöjen liitto SPJL ry katsoo, että valtion virkamiesten irtisanomisajan lyhennys käytännössä kuukaudeksi saattaa aiheuttaa kohtuuttomia vaikeuksia niin ao. virkamiehelle kuin hänen kotimaassa olevalle työnantajalle. Jos lainsäädännöllä muutetaan irtisanomisajan laskentaa, tulisi samalla määrittää irtisanomisajalle sellainen kuukautta pidempi vähimmäispituus, joka mahdollistaisi kotiuttamisen ja paluun omaan palvelussuhteeseen kotimaassa ilman kohtuuttomia lisäseurauksia. Mikäli esitykseen ei tule tältä osin muutosta, tulee yhdistyksen mukaan huomiota kiinnittää käytännön menettelyiden ja ohjauksen osalta siihen, että ulkomailla kriisinhallintatehtäviin liittyvistä kaikista velvoitteista voi irrottautua irtisanomisajan puitteissa.

Esitetylle muutokselle on perusteltu syy. Usein siviilikriisinhallinnan palvelussuhteet ovat lyhyitä ja mahdollisesti kuuden kuukauden irtisanomisaika olisi kohtuuton. On huomattava, että kyse ei ole henkilön irtisanomisesta hänen taustavirastaan vaan nimenomaan siviilikriisinhallinnan palvelussuhteesta. Irtisanomistilanteet ovat harvinaisia eivätkä seuraukset ole kohtuuttomia taustatyönantajalle, joka on muutoinkin ollut velvoitettu virkajärjestelyihin. Huomiota tulee myös kiinnittää siihen, että muilla kuin valtion palveluksessa olevilla ei ole tätä pidennettyä irtisanomisaikaa, joten muutoksella asetetaan siviilikriisinhallinnan palvelussuhteessa olevat keskenään nykyistä yhdenvertaisempaan asemaan. Käytännön menettelyjä ja ohjausta voidaan tarpeen mukaan kehittää. Asiantuntijoita on jo nykyisin neuvottu neuvottelemaan vuokrasopimuksensa siten, että ne voidaan päättää mainitunlaisissa tilanteissa.

SPJL katsoo, että lain 16 §:stä tulisi käydä ilmi myös se, onko irtisanomisaikaa määriteltäessä tässä laissa tarkoitetun palvelussuhteen valtion oltava keskeytymätön vai lasketaanko siihen kaikki tällainen palvelus.

Siviilikriisinhallintalain 5 §:n 2 momentin mukaan palvelussuhteessa olevan henkilön oikeuksista ja velvollisuuksista on voimassa, mitä siviilikriisinhallintalaissa säädetään. Muutoin hänen oikeudellisesta asemastaan säädetään valtion virkamieslaissa. Sovellettavaksi tulee irtisanomisaikaa koskeva valtion virkamieslain 30 §, jossa säädetään irtisanomisajasta silloin, kun palvelussuhde valtion on jatkunut keskeytyksittä. Pykälää sovelletaan sellaisenaan huomioiden kuitenkin nyt siviilikriisinhallintalakiin ehdotettu säännös, jonka mukaan muu kuin siviilikriisinhallintalaissa tarkoitettu palvelussuhde ei vaikuta henkilön irtisanomisaikaan. Tällä säännöksellä ei puututa muilta osin valtion virkamieslain 30 §:ään. Näin ollen myös siviilikriisinhallintalaissa tarkoitetun palvelussuhteen irtisanomisaikaa laskettaessa otetaan huomioon *keskeytyksetön* siviilikriisinhallinnan palvelussuhde. Koska asia on tulkinnan kannalta selkeä, siitä ei ole tarpeen säätää erikseen.

SPJL katsoo, että lain 15 §:ään tulisi tehdä lisäys, jonka perusteella korvattavaksi tulisivat myös kaikki ne ylimääräiset kulut, jotka aiheutuvat virkamiehelle sen johdosta, että palvelussuhde on irtisanottu tehtävän lakkaamisen tai Suomen kriisinhallintaan osallistumista supistamisen tai osallistumisen lopettamisen takia.

Palvelussuhteessa olevalle maksetaan nykyisin palvelussuhteen päättyessä matkasta toimialueelta kotipaikkakunnalle kulloinkin voimassa olevan matkakustannusten korvaamista koskevan valtion virkaehtosopimuksen mukaisesti matkustamiskustannusten korvausta, majoittumis- ja hotellikorvausta, ja erilliskorvausta passi- ja viisumimaksuista, välttämättömistä lääke- ja rokotusmaksuista, hotellimajoituksen yhteydessä perittävästä tallelokerovuokrauksesta sekä muista pakollisista edellisiin verrattavissa maksuista. SPJL ei erittele, mitä muita nimenomaan tällaisista palvelussuhteen irtisanomistilanteista johtuvia vähäistä merkittävämpiä kustannuksia henkilölle pitäisi korvata ja millä perusteella. Sisäministeriö ei siksi näe aiheelliseksi muuttaa lainsäädäntöä.

Työnantajavelvoitteiden jakautuminen kansainvälisessä pelastustoiminnassa

Pelastusopisto kiinnittää lausunnossaan erityisesti huomiota työnantajavelvoitteiden jakautumiseen kansainvälisessä pelastustoiminnassa. Pelastusopiston näkemyksen mukaan olisi erittäin tärkeää, että työnantajavastuun kantajasta erillinen taho ei voi määritellä tai valita ehdokkaita ohi vastuun kantavasta tahosta.

Lausunnossaan 17.3.2021 Pelastusopisto tuo esille, että pelastustoiminnan operatiivisen toiminnan osalta käydään keskustelua siitä, että toiminta keskitettäisiin jonkin hyvinvointialueen vastuulle vuoden 2023 alusta lähtien. Tällaisessa tilanteessa ei saa syntyä tilannetta, jossa Pelastusopiston ulkopuolinen toimija määritteli tai valitsisi ehdokkaita ohi Pelastusopiston samalla, kun Pelastusopistolla säilyy työnantajavastuu siviilikriisinhallintalain

5 §:n mukaisesti. Pelastusopisto katsoo siten, että lain 5 §:n 1 momentti olisi tullut muotoilla siten, että työnantajana olisi Pelastusopiston lisäksi voinut toimia myös muu julkinen organisaatio, kuten kunta tai sisäministeriö, jonka vastuulla kansainväliseen pelastustoimintaan asiantuntijoiden lähettäminen on. Pelastusopisto toteaa, ettei sen näkökulmasta voi syntyä tilannetta, jossa se vastaisi nimityksistä ja kantaisi työnantajavastuun ilman, että sillä olisi tosiasiallista valtaa vaikuttaa valittavien asiantuntijoiden osaamiseen ja valintaan.

Pelastusopisto tekee ehdolle asettamisen kansainvälisen pelastustoiminnan tehtäviin pääsääntöisesti kansainvälisen pelastustoiminnan asiantuntijarekisteristä. Asiantuntijarekisteriin valitaan henkilöitä kansainvälisen pelastustoiminnan peruskoulutuksen suorittaneiden joukosta. Lopullisen päätöksen valittavasta henkilöstä tekee kansainvälinen järjestö. Sisäministeriö toteaa, että kun Pelastusopisto tekee ehdolle asettamisen kansainvälisen pelastustoiminnan tehtäviin, sitoutuu se sisäministeriön näkemyksen mukaan tällöin toimimaan kyseisten henkilöiden työnantajana riippumatta siitä, kehen ehdokkaaseen lopullinen valinta kohdistuu.

Mitä tulee Pelastusopiston viittamaan mahdolliseen toiminnan keskittämiseen jonkin hyvinvointialueen vastuulle, sisäministeriö toteaa, että sisäministeriö on 31.8.2021 asettanut pelastuslain (379/2011) uudistamishankkeen toimikaudelle 1.9.2021-30.9.2022. Hankkeen yhteydessä tullaan tarkastelemaan myös kansainväliseen pelastustoimintaan liittyvää sääntelyä eikä kyseessä olevaa tarkastelua ole siten tarkoituksenmukaista käydä siviilikriisinhallintaan annetun lain uudistamisen yhteydessä.

Terminologia

Lausunnossaan 17.3.2021 Pelastusopisto toteaa, että siviilihenkilöiden osallistumisesta kriisihallintaan annetun lain 2 §:n ilmaisu ”pelastustoimeen kuuluvan avun antamiseen osallistuva suomalainen henkilöstö”, on omiaan antamaan käsityksen, että kyseessä olisi pelastustoimeen liittyvä henkilöstö (pelastaja ja palomiehet), vaikka suurin osa asiantuntijarekisterissä olevista on muita kuin pelastustoimen asiantuntijoita. Pelastusopiston näkemyksen mukaan tulee huomioida, että kansainvälisen pelastustoiminnan (civil protection) tehtävät käsittävät laajasti eri asiantuntijuuden alueita ja kuvaavampi termi olisi ”kansainvälisen pelastustoiminnan tehtäviin osallistuva henkilöstö”. Pelastusopisto toteaa myös, että pelastuslain ja sen hallituksen esityksen perusteluissa on havaittavissa ristiriitaa sen suhteen, keitä Pelastusopisto voi lain perusteella ylipäättään lähettää tehtäville.

Sisäministeriö toteaa, että käsitettä ”pelastustoimeen kuuluvan avun antamiseen osallistuva suomalainen henkilöstö” käytetään pelastuslain (379/2011) 38 §:ssä. On perusteltua, että terminologia on yhteneväinen pelastuslaissa ja siviilikriisinhallintalaissa. Sisäministeriö toteaa

edelleen, että termin civil protection vakiintunut käännös on kansainvälinen pelastustoiminta ja/tai pelastustoiminta. Kyseistä käännöstä on käytetty muun muassa EU-säätelyn yhteydessä (Union Civil Protection Mechanism = unionin pelastuspalvelumekanismi) vaikka kyseisen säätelyn kohdeala on pelastuspalvelua laajempi.

Kelpoisuusvaatimus kansainvälisen pelastustoiminnan tehtäviin

Pelastusopisto katsoo 17.3.2021 antamassaan lausunnossa, että kelpoisuusvaatimussäännöksen ottaminen lakiin olisi ollut erittäin tärkeää ja perusteltua. Kelpoisuusvaatimuksena olisi Pelastusopiston järjestämä kansainvälisen pelastustoiminnan peruskurssin käyminen tai muu Pelastusopiston hyväksymä vastaava koulutus.

Kansainvälisellä pelastustoiminnalla pyritään turvaamaan ihmishenkiä välittömästi katastrofin tai onnettomuuden jälkeen. Tehtävät pohjautuvat kohdemaan tai kansainvälisen järjestön kautta tulevaan pyyntöön ja käynnistyvät pyynnön jälkeen nopealla aikataululla kestäen tyypillisesti parista viikosta muutamaan kuukauteen.

Kansainvälisen pelastustoiminnan peruskurssi on lyhyt, muutaman päivän kestävä, eikä niin suppea kurssi sisäministeriön näkemyksen mukaan voi tuottaa sellaista tietotaitoa, joka voisi itsessään toimia kelpoisuusvaatimuksena. Kansainvälisen pelastustoiminnan asiantuntijarekisterissä on tällä hetkellä noin 120-150 henkilöä, ja mikäli apua voitaisiin lähettää vain asiantuntijarekisterissä olevien kansainvälisen pelastustoiminnan peruskurssin käyneiden asiantuntijoiden joukosta, rajaisi se merkittävästi mahdollisuuksia lähettää kansainvälistä apua laajamittaisessa kansainvälisen pelastustoiminnan tilanteessa. Todettakoon myös, että asiantuntijarekisterin ulkopuolelta on lähetetty asiantuntijoita vain kerran eli vuonna 2018 Ruotsissa vallinneen metsäpalotilanteen takia. Sisäministeriön näkemyksen mukaan kelpoisuusvaatimuksen lisääminen lakiin jäykistäisi rekrytointia tarpeettomasti ja vaikeuttaisi kansainvälisen avun lähettämistä eikä Pelastusopiston esittämää muutosta voi siten pitää tarkoituksenmukaisena.